

ТУВЕ ЯНСОН
ПРИКАЗКАТА ЗА
НЕВИДИМОТО ДЕТЕ

Превод от шведски: Теодора Джебарова, 1978

chitanka.info

В една тъмна и дъждовна вечер семейството седеше около масата на верандата и чистеше гъби. Цялата маса беше покрита с вестници, а по средата стоеше газената лампа. Но ъглите на верандата лежаха в сянка.

— Мю пак е брала отровна млечница — каза таткото. — Миналата година беше набрала мухоморки.

— Да се надяваме, че догодина ще бере пачи крак — рече майката. — Или поне червенушки.

— Надеждата крепи човека — забеляза малката Мю и се изкиска под мустак.

Продължиха да чистят в спокойно мълчание.

Изведнъж прозвучаха няколко леки удара по стъклото. Без да изчака отговор, на верандата влезе Тоотики и отърси водата от мушамата си. После отвори широко вратата и извика ласкаво навън в дъжда:

— Ела, ела.

— Кого водиш? — попита Муминтрол.

— Нини — отговори Тоотики. — Едно хлапе на име Нини.

Тоотики все още държеше вратата отворена и чакаше. Но никой не влезе.

— Какво да се прави — рече Тоотики и повдигна рамене. — Нека си стои навън, като се срамува.

— Няма ли да се намокри? — попита майката на Муминтрол.

— Не знам дали има голямо значение, когато си невидим — отговори Тоотики, пристъпи напред и седна.

Цялото семейство престана да чисти гъби и зачака някакво обяснение.

— Нали знаете, че ако много често те плашат, може да станеш невидим — започна Тоотики и изяде една праханка, която приличаше на малка, красива снежна топка. — Да-да. И тази Нини живеела при някаква леля, която я прибрала уж да се грижи за нея, но без да я обича и плашела детето по много неправилен начин. Запознах се с лелята и наистина е ужасна. Не ядовита, разбирате ли, такова нещо все пак можеш да проумееш. А просто ледено студена и иронична.

— Какво значи иронична? — попита Муминтрол.

— Ами представи си, че се подхлъзнеш на една масловка и се изтърсиш право в изчистените гъби — обясни Тоотики. — Разбира се,

съвсем естествено би било, майка ти да се ядоса. Но не, тя не се ядосва. Вместо това ти казва студено и съкрушително: „Разбирам, че такава е твоята представа за танцови стъпки, но ще ти бъда благодарна, ако не ги правиш в яденето.“ Или нещо подобно.

— Уф, че неприятно — възкликна Муминтрол.

— Да, нали? — съгласи се Тоотики. — А точно така правела тази леля. От сутрин до вечер била иронична, докато най-сетне детето избледняло по краищата и започнало да става невидимо. Миналия петък Нини изобщо не се виждала вече. Лелята ми я даде и каза, че наистина не била в състояние да се грижи за роднини, които дори не можела да види.

— А ти какво направи с лелята? — попита Мю с ококорени ечи.
— Напердаши ли я?

— Това няма смисъл, когато имаш работа с такива иронични същества — каза Тоотики. — Прибрах Нини у дома. А сега ви я доведох, за да я направите отново да се вижда.

Настъпи кратко мълчание.

Само дъждът плющеше по покрива на верандата. Всички се взираха слисани в Тоотики и размишляваха.

— Говори ли? — попита бащата.

— Не. Обаче лелята вързала на врата ѝ камбанка, за да знае къде се намира.

Тоотики стана и пак отвори вратата.

— Нини! — извика тя в тъмнината.

На верандата нахлу свежийят, хладен мирис на есента, а върху мократа трева легна един правоъгълник от светлина. Подир миг навън колебливо зазвънтя камбанка. Звукът се изкачи по стъпалата и затихна. Малко над пода, във въздуха висеше мъничко сребърно звънче, закачено на черна панделка. Вратът на Нини сигурно беше много тъничък.

— Добре — продума Тоотики. — Ето, това е новото ти семейство. Понякога са малко глуповати, но общо взето са доста сносни.

— Дайте на детето стол — обади се таткото. — Знае ли да чисти гъби?

— Аз изобщо нищо не знам за Нини — увери ги Тоотики. — Просто я доведох тук. А сега си имам друга работа. Обадете се някой

ден да ми кажете как върви. Хайде, до скоро виждане.

След като Тоотики си отиде, семейството седеше в пълно мълчание, зяпнало празния стол и сребърната камбанка. Подир малко една манатарка се издигна бавно във въздуха. Невидими лапки я почистиха от боровите игли и пръстта, а накрая гъбата бе нарязана на ситни парчета и отлетя в тенджерата. Друга гъба се понесе из въздуха.

— Забавно! — отбеляза Мю потресена. — Дайте ѝ нещо за ядене. Бих искала да знам, дали ще се вижда, когато пада в стомаха ѝ.

— Имате ли представа, какво трябва да се направи, за да стане пак видима? — възкликна загрижено бащата. — Дали не трябва да я заведем на лекар?

— Не вярвам — отговори мама Муминка. — Може би тя просто иска да бъде известно време невидима. Тоотики каза, че била срамежлива. Смятам, че ще е най-добре да оставим детето на мира, докато измислим нещо по-добро.

Така и стана.

Мама Муминка постла на Нини в източната таванска стаичка, която случайно беше свободна. Докато се качваше по стълбата, зад нея звънтеше сребърната камбанка и това напомни на майката за онази котка, която едно време живееше при тях. Тя нареди до леглото ябълката, чашата с плодов сок и трите шарени бонбона, които се раздаваха вечерно време на всеки член от семейството. После запали една свещичка и каза:

— Хайде сега да спиш, Нини. Гледай да спиш колкото е възможно повече. Сутринта ще оставя кафето под грейката, за да не изстине. И ако се изплашиш, или искаш нещо, трябва само да слезеш долу и да звъниш с камбанката.

Мама Муминка видя, как завивката се повдигна и остана издута като много мъничко хълмче. А на възглавницата се образува вдлъбнатинка. Тя слезе в стаята си и изрови бабините стари записки за Безпогрешно Домашно Лечение. Урочасване. Средство против меланхолия. Простуда. Не! Мама Муминка прелистваше и търсеше. Най-сетне намери една бележка съвсем в края, която бабата бе записала, когато почеркът ѝ вече беше доста несигурен. „Ако някой познат стане мъгляв и трудно се вижда.“ Точно така! Хвала и благодарност! Мама Муминка прочете рецептата, която се оказа доста

сложна. После се залови да приготви домашното лечение за малката Нини.

Камбанката заслиза със звън по стълбата, стъпка по стъпка, с малка пауза между всяка стъпка. Муминтрол я очакваше вече цяла сутрин. Но днес най-интересното не беше сребърната камбанка. А лапките. Лапките на Нини, които слизаха по стигалата, много малки и с мънички, смутени палци, плътно притиснати един към друг. Виждаха се само лапките и това изглеждаше много страшно.

Муминтрол се скри зад зиданата печка и гледаше като омагьосан тези лапки, които излязоха на верандата. Сега тя си пиеше кафето. Чашата се издигаше и се спускаше. Нини ядеше хляб с масло и мармалад. После чашата отплува към кухнята, изми се и се постави в шкафа. Нини беше много уредно малко дете.

Муминтрол се втурна в градината и изкрещя:

— Мамо! Получила е лапи! Лапите ѝ се виждат!

— Така си и мислех — рече си наум мама Муминка, която седеше на ябълковото дърво. — Баба си знаеше работата. Ама много хитра излязох, като смесих домашното лекарство в кафето на Нини.

— Отлично — забеляза бащата. — А още по-добре ще стане, когато си покаже и нослето. Стяга ми се душата, като говоря с някой, който не се вижда. Пък и не отговаря.

— Шшшт! — предупреди го мама Муминка.

Лапките на Нини стояха в тревата между падналите ябълки.

— Здравей, Нини! — извика Мю. — Спиш като прасе. Кога ще си покажеш носа? Сигурно си голяма грозотия, щом като трябва, да се правиш невидима.

— Мълчи! — прошепна Муминтрол. — Ще я обидиш.

Той пристъпи към Нини с раболепна походка и започна да ѝ се подмилква:

— Не обръщай внимание на Мю. Тя е нахална. При нас си в пълна безопасност. Изобщо няма какво да мислиш за онази ужасна леля. Тя не може да дойде и да те вземе...

В същия миг лапките на Нини избледняха и едва-едва се различаваха в тревата.

— Миличък — ядоса се мама Муминка, — ти си същинско магаре. Не се ли сещаш, че не бива да напомняме на детето за това. Бери ябълки и престани да дърдориш глупости.

Продължиха да берат ябълки.

Постепенно лапките на Нини станаха пак ясно видими и се покатериха на едно дърво.

Беше хубава есенна утрин, носовете им поизмръзваха на сянка, но на слънце беше почти като през лятото. Всичко бе мокро от нощния дъжд, а цветовете — ярки и блестящи. Когато обраха (или обрулиха) всички ябълки, таткото изнесе най-голямата мелачка за ябълки и започнаха да правят ябълково пюре.

Муминтрол въртеше дръжката, майка му пълнеше бурканите, а бащата ги носеше на верандата. Малката Мю седеше високо горе на дървото и пееше Славната Песен за Ябълката.

Изведнъж нещо издрънча.

Насред градинската пътека лежеше голяма купчина пюре, от която стърчаха остри парчета стъкло, а до нея — лапките на Нини, но те бързо избледняха и изчезнаха.

— Чудесно — рече мама Муминка. — Това беше бурканът, който даваме всяка година на дивите пчели. Сега поне ще си спестим ходенето до поляната. А баба винаги казваше, че ако искаме земята да ражда, наесен трябва да ѝ подаряваме по нещо.

Лапките на Нини се върнаха, а над тях — две тънички крачета. По-нагоре неясно се мяркаше ръбът на кафява рокля.

— Виждам ѝ краката — изкреця Муминтрол.

— Моите поздравления — обади се малката Мю и надникна от ябълковото дърво. — Добре върви! Но защо се обличаш в кафяво, една чавка знае!

Мама Муминка кимна сама на себе си и се замисли за своята умна баба и за нейното домашно лечение.

Нини ходеше подире им през целия ден. Те свикнаха със звънчето, което ги следеше навсякъде и вече не им се струваше, че Нини е чак толкова забележителна.

До вечерта почти я забравиха. Но след като всички си легнаха, мама Муминка извади от скрина си един розовочервен шал и уши от него мъничка рокля. Когато я свърши, я занесе в източната таванска

стаичка, където светлината бе загасена и грижливо я нареди върху стола. А от останалия плат върза широка панделка за косата.

Докато правеше това, мама Муминка много се забавляваше. Все едно, че отново шиеше рокля за кукла. А най-смешно ѝ се стори, че дори не знаеше, дали куклата има руса или черна коса.

На другата сутрин Нини слезе на закуска облечена с роклята. Вече се виждаше чак до врата, направи реверанс и изписука:

— Много благодаря.

Цялото семейство така се развълнува и смуги, че никой не можа да измисли, какво да отговори. Освен това не знаеха къде точно да гледат, когато говорят с Нини. Естествено, всеки се опитваше да закрепи погледа си малко над звънчето, където можеше да се предположи, че са очите на Нини. Но неусетно погледът се плъзваше надолу и се задържаше върху нещо, което се виждаше. А това им се струваше неучтиво.

Татко Мумин се изкашля.

— Много ми е приятно да забележа — подхвана той, — че Нини днес се вижда повече. Колкото повече виждаме, толкова повече ще се радваме...

Мю се изсмя високо и задумка с лъжицата по масата.

— Добре, че проговори — провикна се тя. — Но дано имаш и какво да кажеш. Знаеш ли някоя хубава игра?

— Не — изписука Нини. — Но съм чувала, че някои деца играят.

Муминтрол се захласна. Реши да научи Нини на всички игри, които знаеше.

След закуска тримата отидоха на реката и започнаха да играят. Но Нини се оказа тежък случай. Тя се покланяше и правеше реверанси, казваше сериозно: „да-да“ и „колко забавно“, и „разбира се“, но другите оставаха с впечатлението, че тя играе само от учтивост, а не за да се забавлява.

— Хайде, тичай де! — крещеше Мю. — А може би не знаеш и да скачаш!

И тънките крачета на Нини послушно тичаха и скачаха. После тя пак заставаше неподвижно, с повиснали ръце. Под камбанката, празната вратна извивка на роклята изглеждаше някак пуста и безсмислена.

— Какво чакаш, да те похваля ли? — извика Мю. — Никакъв живот ли няма в теб? Ами ако ти тегля един бой, а?

— По-добре недей — изписука Нини смирено.

— Тя не може да играе — промълви Муминтрол дълбоко разочарован.

— Тя не може да се ядоса — възрази малката Мю. — И именно там ѝ е грешката. Слушай — продължи Мю, пристъпи съвсем близо до Нини и я погледна заканително, — ти никога няма да имаш собствено лице, докато не се научиш да се биеш. Помни ми думата.

— Да, права си — съгласи се Нини и предпазливо отстъпи назад. Положението оставаше все същото.

Най-сетне се отказаха от опитите си да научат Нини да играе. Тя не обичаше и смешни истории. Никога не се смееше, където трябваше. Всъщност, изобщо не се смееше. А това действуваше потискащо на този, който разказваше. Затова я оставиха на мира.

Дните минаваха и Нини все още си беше без лице. Те свикнаха да виждат розовочервената ѝ рокличка непрекъснато по петите на мама Муминка. Щом тя заставаше на едно място, звънчето преставаше да звънти, а когато отново тръгваше, то пак се обаждаше. Малко над роклята, във въздуха се полюляваше голяма розовочервена панделка. Това изглеждаше малко особено.

Мама Муминка продължаваше да тъпче Нини с бабиното домашно лечение, но нищо не ставаше. После престана, защото си каза, че и други хора са се оправяли без глави, а може би Нини не е кой знае колко хубава.

Така поне всеки можеше да си я представи както му се иска — по този начин познанството понякога става по-интересно.

Един ден цялото семейство тръгна през гората към плажа, за да извадят лодката на брега и да я зазимят. Нини звънтеше зад тях както обикновено, но когато стигнаха до морето, тя внезапно спря. После легна по корем в пясъка и започна да скимти.

— Какво става с Нини? Да не се е изплашила от нещо? — попита бащата.

— Сигурно досега не е виждала море — отвърна майката. Тя се наведе и започна да си шушука нещо с Нини. После се изправи и каза:

— Точно така, за пръв път го вижда. И Нини смята, че морето е прекалено голямо.

— Що за идиотско хлапе — започна малката Мю, но майка ѝ я погледна строго и отсече:

— Идиотски се държиш ти. А сега да изтеглим лодката.

Те тръгнаха по мостчето към съблекалнята, където живееше Тоотики и потропаха.

— Здравейте — посрещна ги Тоотики. — Какво става с невидимото дете?

— Само носът ѝ липсва — отговори бащата. — В момента е малко смутена, но ще ѝ мине. Можеш ли да ни помогнеш с лодката?

— То се знае — отвърна Тоотики.

След като издърпаха лодката и я обърнаха с дъното нагоре, видяха, че Нини бе отишла до водата и стоеше неподвижно на мокрия пясък. Оставиха я на мира.

Мама Муминка седна на мостчето и се загледа във водата.

— Брр, колко студена изглежда! — рече тя, а после се прозя малко отегчено и добави, че много отдавна не се било случвало нещо весело.

Таткото намигна на Муминтрол, направи страшна гримаса и започна бавно да се присламчва изотзад към мама Муминка.

Естествено, той нямаше намерение да я бутне в морето, както правеше на младини. Може би не искаше дори да я изплаши, а само да позабавлява малчуганите.

Но преди да стигне до нея, прозвуча страшен вой, една червена светкавица се стрелна по мостчето, таткото нададе писък до небето и шапката му падна в морето. Нини беше забила мъничките си, невидими зъби в опашката на татко Мумин, а те бяха остри.

— Браво, браво! — извика Мю. — Дори аз не бих могла да го направя по-добре!

Нини стоеше на мостчето с дребничко, чипоносо, сърдито лице под червен бретон. Тя се обърна към таткото и изфуча като котка:

— Да не си посмял да я хвърлиш в голямото, страшно море!

— Вижда се, вижда се! — извика Муминтрол. — Колко е сладка!

— Средно сладка — изстена татко Мумин и заоглежда ухапаната си опашка. — Това е най-глупавото, празноглаво и погрешно възпитано дете, което съм виждал през целия си живот — все едно, с глава или без.

Той легна на моста и се опита да извади шапката си с бастуна. Какво стана не се разбра, но татко Мумин се подхлъзна и цамбурна през глава във водата.

Той изплува веднага и стъпи на дъното с носа над водата, а ушите му — пълни с тиня.

— Олеле! — изпищя Нини. — Ох, че весело! Ох, колко чудесно!

И така се разсмя, че целият мост се затресе.

— Казаха ми, че досега никога не се е смяла — стъписа се Тоотики. — Според мен толкова много сте променили детето, че е станало по-лошо от малката Мю. Но най-важното е, че поне се вижда.

— Заслугата е изцяло на баба — отговори мама Муминка.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.